

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๒๑๐๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

เรื่อง พินิจสารบาลี สันสกฤต (๑)

ครูผู้สอน ครูรุ่งพิรุณ เชื้อนรอบ

ครูฟารีตะห์ เบญญาภาจ

พินิจสารบาถึ สันสกฤต (๑)

คำนี้เป็นคำไทยแท้หรือไม่

มังจฉา

วิญญูญาณ

อัคคี

คำถามชวนคิด

บาลี - สันสกฤตในภาษาไทย

คำถามชวนคิด

ภาษาบาลีและภาษา
สันสกฤตเข้ามาใน
ประเทศไทยได้อย่างไร

ภาษาบาลี

ภาษาบาลีได้รับเข้ามาผ่านทาง
พระพุทธศาสนา ดังนั้นคนไทยจึง
จำเป็นต้องเรียนภาษาบาลีเพราะ
คำสอนทางศาสนาเป็นภาษาบาลี

ภาษาสันสกฤต

ภาษาสันสกฤตได้รับเข้ามา
ผ่านความเชื่อ ขนบธรรมเนียม
ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ จาก
ศาสนาพราหมณ์

ภาษาสันสกฤต

นอกจากนี้ภาษาสันสกฤต
ยังได้รับเข้ามาผ่านวรรณคดี
เรื่อง รามเกียรติ์ มหาภารตะ

ศึกษาเรียนรู้

ใบความรู้ที่ ๔

เรื่อง หลักการสังเกตคำภาษาบาลี

รูปแบบกิจกรรม

๑. นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความสมัครใจ กลุ่มละ

๓ - ๔ คน

๒. แต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง “หลักการ
สังเกตคำภาษาบาลี”

ใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง หลักการสังเกตคำภาษาบาลี
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง โนม่น้าวใจให้เชื่อถือ
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง พินิจสารบาลี สันสกฤต (๒)
 รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ลักษณะคำที่มาจากภาษาบาลี

- มีสระ ๘ ตัว คือ อะ อา อิ อี อุ อู เอ โอ คำบาลีจะประสมด้วยสระเหล่านี้เท่านั้น
- มีพยัญชนะ ๓๓ ตัว แบ่งเป็น ๕ วรรค วรรคละ ๕ ตัว + เศษวรรค ๘ ตัว

พยัญชนะวรรค	แถวที่ ๑	แถวที่ ๒	แถวที่ ๓	แถวที่ ๔	แถวที่ ๕
วรรค ก (กัณฐะ ล้าค่อ)	ก	ข	ค	ฌ	ง
วรรค จ (ตาลุชะ เพต่าน)	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ
วรรค ฎ (มุทธชะ ปุ่มเหจ็อก)	ฎ	ฏ	ฑ	ฒ	ณ
วรรค ต (ทันตชะ ฟัน)	ต	ถ	ท	ธ	น
วรรค ป (โอษฐชะ रिमฝิปาก)	ป	ฝ	พ	ภ	ม
เศษวรรค	ย ร ล ว ส ห ฬ ◦ (ศ , ษ)				

- ภาษาบาลีมีการใช้ตัวสะกดและตัวตามที่แน่นอน ซึ่งตัวสะกดตัวตามต้องอยู่ในวรรคเดียวกัน
 - พยัญชนะแถวที่ ๑ สะกด พยัญชนะแถวที่ ๑,๒ ตาม เช่น อุกกาบต ทุกซ์ มัจฉา
 - พยัญชนะแถวที่ ๓ สะกด พยัญชนะแถวที่ ๓,๔ ตาม เช่น อัคคี พยัคฆ์ มัชฌิม ทัพพี
 - พยัญชนะแถวที่ ๕ สะกด พยัญชนะทุกแถวตาม เช่น สัมผัส บัญญัติ วิญญาณ
 - พยัญชนะเศษวรรคเป็นตัวสะกด พยัญชนะเศษวรรคตัวเดิมเป็นตัวตาม เช่น อัยยิกา

กัสนฺ อัสสะ วิลลภ ปัสสวะ มัลลิกา นิสสิต(นิสิต) อสงเขย(อสงไขย)

- ภาษาบาลีนิยมใช้ ห เมื่อคำไทยที่มาจากภาษาสันสกฤตใช้ ห เช่น กิฬา จูฬา โอหาร
- ภาษาบาลีไม่มี ศ ษ จะใช้ “ส” เช่น สาสนา สิสสะ สันติ วิสาสะ สาลา สิรี สีสะ สุกกะ สูญ
- ภาษาบาลีไม่มีการใช้ รร แต่ใช้ “ริ” เช่น ภริยา กิริยา จริยา อริยะ
- คำไทยที่มาจากภาษาบาลีไม่นิยมใช้ควบกล้ำ
- ภาษาบาลีส่วนใหญ่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “ปฤ” เช่น ปฤบัติ ปฤภาณ ปฤรป ปฤวัติ

ศึกษาใบความรู้ที่ ๔

เรื่อง “หลักการสังเกตคำภาษาบาลี”

อภิปรายความรู้

หลักการสังเกตคำภาษาบาลี

หลักการสังเกตคำภาษาบาลี

มีสระ ๘ ตัว คือ

อะ อา อิ อี อุ อู เอ โอ

หลักการสังเกตคำภาษาบาลี

มีพยัญชนะ ๓๓ ตัว

แบ่งเป็นพยัญชนะ

วรรณ ๒๕ ตัว เศษวรรณ ๘ ตัว

ตารางพยัญชนะวรรคในภาษาบาลี

วรรค	แถวที่ ๑	แถวที่ ๒	แถวที่ ๓	แถวที่ ๔	แถวที่ ๕
วรรค กะ	ก	ข	ค	ฌ	ง
วรรค จะ	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ
วรรค ฎะ	ฎ	ฐ	ฑ	ฒ	ณ
วรรค ตะ	ต	ถ	ท	ธ	น
วรรค ปะ	ป	ผ	พ	ภ	ม
เศษวรรค	ย ร ล ว ส ห พ อ (อัง)				

วรรคที่ ๑

เป็นตัวสะกด

ตามได้ทั้งหมด

วรรค	แถวที่ ๑	แถวที่ ๒	แถวที่ ๓	แถวที่ ๔	แถวที่ ๕
วรรค กะ	ก	ข	ค	ฅ	ง

สักการะ

บุคคณ

สังขาร

อกขระ

พยคณ

สงณ

วรรคที่ ๒

เป็นตัวสะกด

ตามได้ทั้งหมด

วรรค	แถวที่ ๑	แถวที่ ๒	แถวที่ ๓	แถวที่ ๔	แถวที่ ๕
วรรค จะ	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ

สจจะ

อชชา

ปญญา

ปจฉิม

อชฌาสัย

กตฌุญ

วรรคที่ ๔

เป็นตัวสะกด

ตามได้ทั้งหมด

วรรค	แถวที่ ๑	แถวที่ ๒	แถวที่ ๓	แถวที่ ๔	แถวที่ ๕
วรรค ตะ	ต	ถ	ท	ธ	น

เมตตา

นิททา

สนติ

วตถ

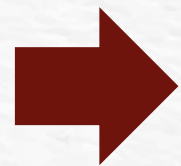
สิทธิ

สนธาน

เชี่ยวชาญเป็นตัวสะกดและตามตัวเอง

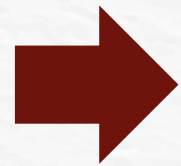
ย ร ล ว ส ห พ อ๋ (อँग)

ย

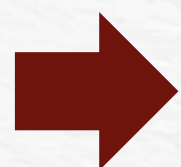
อยยกา อยยิกา

ล

บลลิ่งก์ วลลภ

ส

วิปสสนา ปสสภาวะ

หลักการสังเกตคำภาษาบาลี

ภาษาบาลีนิยมใช้ พ

กีฬ้า จุฬ้า โอฟ้า

หลักการสังเกตคำภาษาบาลี

ไม่มี ศ ช จะใช้ “ส”

สันติ

วิสาสะ

สิริ

สุญ

หลักการสังเกตคำภาษาบาลี

ไม่มีการใช้ รร แต่ใช้ “ริ”

ภริยา กิริยา จริยา อริยะ

หลักการสังเกตคำภาษาบาลี

ส่วนใหญ่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “ปฏิ”

ปฏิบัติ

ปฏิภาณ

ปฏิรูป

ปฏิวัติ

กิจกรรม

ใบงานที่ ๔

เรื่อง จำแนกคำที่มาจากภาษาบาลี

ใบงานที่ ๔ เรื่อง ภาษาบาลี
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง ไน้มน้าวใจให้เชื่อถือ
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พินิจสารบาลี สันสกฤต (๑)
 รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ตอนที่ ๑ : นำคำบาลีที่กำหนดให้ มาเติมในช่องว่าง โดยจำแนกตามหลักตัวสะกดตัวตาม

อุกกาบาต	อัยยิกา	ปัจเจก	พยัคฆ์	ไวยากรณ์	ยุทธ
สามัคคี	สงฆ์	อังคาร	เมตตา	คัมภีร์	อัจฉรา
วุฒิ	นิพพาน	กัปป์	ลัทธิ	อัสสุ	คัพภ์
กัมภ์	ทุกซ์	นิสิต	บัลลังก์	กฤษ์	ยุติ
กัมพล	บุคคล	กัญญา	หัตถิ	วัลลภ	วัตถุ
จูลละ	ทัฬหี	อัสสุ	อิสระ	อุยยาน	อัคคี
องค์	อัชฌาสัย	ทิวู	กุมภีล	มณฑป	สัมผัส

แถวที่ ๑ สะกด ตามด้วย แถวที่ ๑ , ๒	แถวที่ ๓ สะกด ตามด้วย แถวที่ ๓ , ๔	แถวที่ ๕ สะกด ตามด้วย แถวที่ ๑ - ๕	เศษวรรคสะกด ตามด้วย เศษวรรค

ใบงานที่ ๔

เรื่อง “จำแนกคำที่มาจาก ภาษาบาลี”

คำชี้แจง ตอนที่ ๒ : ให้นักเรียนหาคำภาษาบาลีจากตารางต่อไปนี้ แล้วนำไปเขียนในช่องว่าง

บุปผา	ศานติ	สัตย์	ราชินี	ลัทธิ
เดือน	เมตตา	ปรัชญา	ปัญญา	อัคนี
ทุกข์	ศรัทธา	สัทธา	ศรี	วิญญาน
มัจฉา	สันติ	บุชบา	บัญญัติ	สิริ

ภาษาบาลี คือ ๑..... ๒.....
๓..... ๔.....
๕..... ๖.....
๗..... ๘.....
๙..... ๑๐.....

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

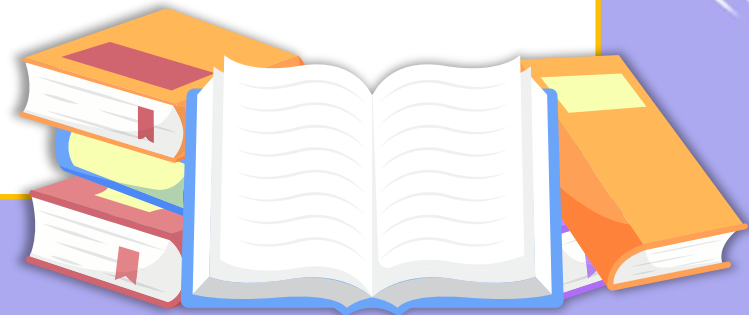
ใบงานที่ ๔

เรื่อง “จำแนกคำที่มาจาก
ภาษาบาลี”

รูปแบบกิจกรรม

๑. ครูแบ่งนักเรียนกลุ่มละ ๔ – ๕ คน ตามความสมัครใจ วิเคราะห์คำจากใบงานที่ ๔ ตอนที่ ๑ แล้วเขียนลงในตาราง

รูปแบบกิจกรรม

กลุ่มที่ ๑ หาคำที่ใช้แฉวที่ ๑ สะกด ตามด้วยแฉวที่ ๑
 หรือ ๒

กลุ่มที่ ๒ หาคำที่ใช้แฉวที่ ๓ สะกด ตามด้วยแฉวที่ ๓
 หรือ ๔

รูปแบบกิจกรรม

กลุ่มที่ ๓ หาคำที่ใช้แถวที่ ๕ สกกด ตามด้วยแถวที่
๑, ๒, ๓, ๔ หรือ ๕

กลุ่มที่ ๔ หาคำที่ใช้เศษวรรคสกกดแล้วตามด้วย
เศษวรรค

ใบงานที่ ๔ เรื่อง ภาษาบาลี
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง ไฉมน่าพอใจให้เชื่อถือ
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พินิจสารบาลี สันสกฤต (๑)
 รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ตอนที่ ๑ : นำคำบาลีที่กำหนดให้ มาเติมในช่องว่าง โดยจำแนกตามหลักตัวสะกดตัวตาม

อุกกาบาต	อัยยิกา	ปัจเจก	พยัคฆ์	ไวยากรณ์	ยุทธ
สามัคคี	สงฆ์	อังคาร	เมตตา	คัมภีร์	อัจฉรา
วุฒิ	นิพพาน	กัปป์	ลัทธิ	อัสสุ	คัพภ์
กัมภ์	ทุกซ์	นิสิต	บัลลังก์	กฤษณ์	ยุติ
กัมพล	บุคคล	กัญญา	หัตถ์	วัลลภ	วัตถุ
จูลละ	ทัฬหี	อัสสุ	อิสระ	อุยยาน	อัคคี
องค์	อัชฌาสัย	ทิวู	กุมภีล	มณฑป	สัมผัส

แถวที่ ๑ สะกด ตามด้วย แถวที่ ๑ , ๒	แถวที่ ๓ สะกด ตามด้วย แถวที่ ๓ , ๔	แถวที่ ๕ สะกด ตามด้วย แถวที่ ๑ - ๕	เศษวรรคสะกด ตามด้วย เศษวรรค

ใบงานที่ ๔

เรื่อง “จำแนกคำที่มาจาก ภาษาบาลี”

ตรวจสอบความถูกต้อง

ใบงานที่ ๔

เรื่อง จำแนกคำที่มาจากภาษาบาลี

เฉลยใบงานที่ ๔ เรื่อง จำแนกคำที่มาจากภาษาบาลี

แถวที่ ๑ สกกด ตามด้วย แถวที่ ๑ , ๒	แถวที่ ๓ สกกด ตามด้วย แถวที่ ๓ , ๔
๑. อุกกาบาต ๖. ปัจเจก	๑. พยัคฆ์ ๖. คัมภีร์
๒. วัตถุ ๗. ยุติ (ยุตติ)	๒. ยุทธ ๗. อัจฉริยะ
๓. อัจฉรา ๘. ทิฐิ (ทิฏฐิ)	๓. ทัพพี ๘. บุคคล
๔. หัตถิ ๙. ทุกข์	๔. ลัทธิ ๙. นิพพาน
๕. กัปปิ ๑๐. เมตตา	๕. วุฒิ (วุฑฒิ) ๑๐. สามัคคี

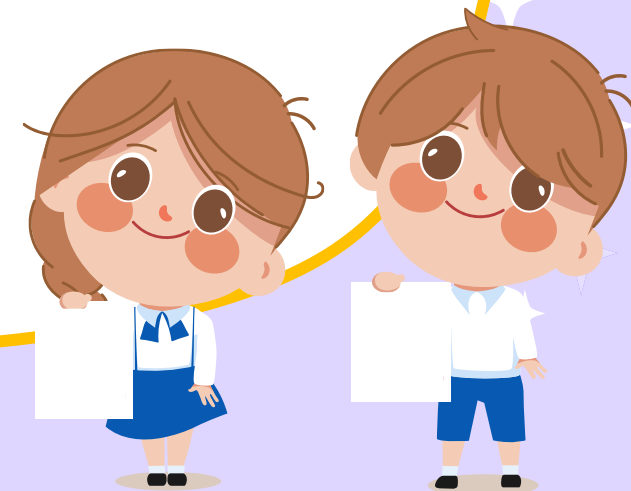

เฉลยใบงานที่ ๔ เรื่อง จำแนกคำที่มาจากภาษาบาลี

แถวที่ ๕ สกกด ตามด้วย แถวที่ ๑ - ๕	เศษวรรคสกกด ตามด้วยเศษวรรค
๑. คัมภีร์ ๖. องค์	๑. อัยยิกา ๖. มัลลิกา
๒. กุมภีร์ ๗. มณฑป	๒. อุทยาน ๗. อีสระ (อิสสระ)
๓. กัญญา ๘. กัมพล	๓. อัสสุ ๘. จุลละ
๔. กุณธ์ ๙. กัณธ์	๔. วัลลภ ๙. บัลลังก์
๕. สงฆ์ ๑๐. อังคาร	๕. นิสิต ๑๐. ปัสสาวะ

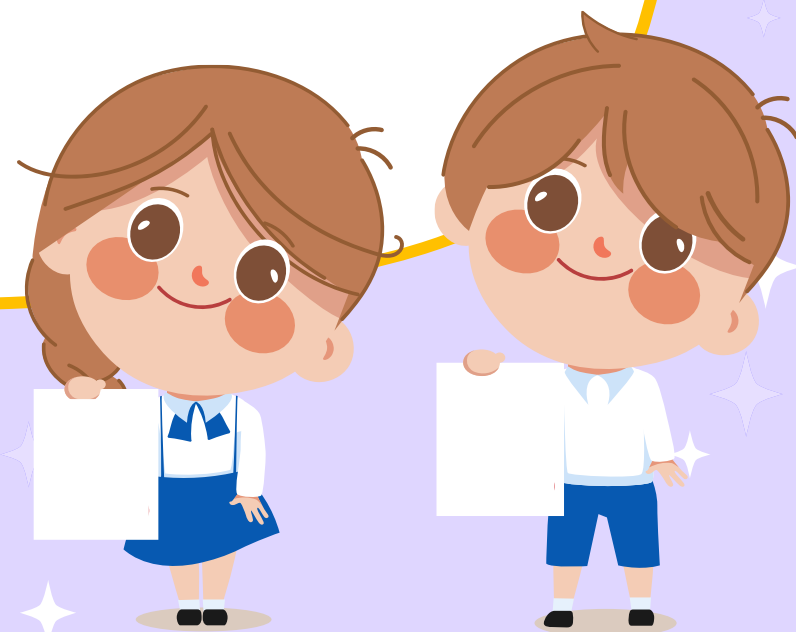
สรุป

ประเทศไทยรับภาษาบาลีผ่านหลักธรรมคำสอนของศาสนาพุทธ ซึ่งเผยแผ่เข้าสู่ประเทศไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัย โดยหนึ่งในหลักการภาษาบาลี คือ หลักตัวสะกดตัวตาม สามารถทำความเข้าใจได้โดยการจดจำพยัญชนะวรรคในภาษาบาลี

สรุป

ซึ่งแบ่งเป็น ๕ วรรค วรรคละ ๕ ตัว และพยัญชนะ
เศษวรรค ๘ ตัว เมื่อนักเรียนศึกษาแล้วจะทำให้เข้าใจ
ความหมายของคำ สามารถใช้คำในภาษาไทยได้อย่าง
ถูกต้องและเหมาะสม

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

พินิจสารบาดี สันสกฤต (๒)

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. หนังสือเรียนรายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒
๒. ใบความรู้ที่ ๕ เรื่อง คำภาษาสันสกฤต
๓. ใบงานที่ ๕ เรื่อง คำภาษาสันสกฤต

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

